

Şanlıurfa Kentinde Yoksulluk

Derleyenler:

Doç. Dr. H. Tarık ŞENGÜL
Prof. Dr. Melih ERSOY

Çalışmaya Katılan Y. Lisans Öğrencileri

A. Cenap YOLOĞLU
Bülent ÇOŞKUN
Hasan B. HATİPOĞLU
Mansur MEÇİN
Pınar ÖZCAN

Yayına Hazırlayanlar:

Araş. Gör. A. Cenap YOLOĞLU
Araş. Gör. Osman BALABAN

Kapak Tasarımı:

Öğr. Gör. Fatih ÖZ

Ankara-Mart (2004)
Orta Doęu Teknik Üniversitesi
Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
1. GİRİŞ	7
<i>Araş. Gör. A. Cenap Yoloğlu, Prof. Dr. Melih Ersoy</i>	
1.1. Yoksulluğun Tanımlanması	7
1.2. Yoksulluğun Farklı Boyutları	7
1.2.1. Gelir Düzeyi	7
1.2.2. İnsan Sermayesi.....	8
1.2.3. Sosyal Sermaye	8
1.2.4. Üretken sermaye.....	9
1.3. Yoksulluğun Demografik, Ekonomik ve Yönetmel Yönleri	10
1.3.1. Kentsel Büyüme ve Bir Kentsel Sorun Olarak Yoksulluk	10
1.3.2. Küresel Ekonomi, Yapısal Uyum Programları ve Yoksulluk	10
1.3.2.1. Kent Yoksulları.....	11
1.3.2.2. İşsizlik ve Enformel Sektör	12
1.3.2.3. Kuralsızlaştırma ve Geçici İşçilik.....	12
1.3.2.4. Kent Yönetimleri, Belediye Maliyesi ve Yoksulluk	13
1.4. Kadın ve Yoksulluk.....	13
1.5. Sonuç.....	14
2. YOKSULLUĞUN EKONOMİK VE SINIFSAI BOYUTLARI VE YAŞAM STRATEJİLERİ	17
2.1. Toplumsal Sınıf Kuramları	17
2.1.1. Alt-sınıf	18
2.2. Yoksulluk.....	19
2.2.1. Yoksulluğu Açıklamada Farklı Yaklaşımlar	20
2.2.2. Yeni Kentsel Yoksulluk.....	21
2.2.3. Yoksulluk Kültürü	23
2.3. Hane halkı Geçinme Stratejileri	25
3. ŞANLIURFA İLİ'NİN ÜLKE VE BÖLGE ÖLÇEĞİNDE DEMOGRAFİK VE SOSYO-EKONOMİK DURUMU.....	27
3.1. Ülke Ölçeđi	27
3.2. Bölge ve İl Ölçeđi	28
3.2.1. Demografik Gelişmeler.....	28
3.2.2. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla.....	29
3.2.3. Kamu Yatırım Harcamaları.....	30
3.2.4. Teşvik Belgeli Yatırımlar.....	31
3.2.5. Genel Bütçe Gelirleri	31
3.2.6. Gelir Dağılımı.....	32

4. ŞANLIURFA İLİ VE KENTİNDE DEMOGRAFİK, SOSYAL VE MEKANSAL YAPI.....	33
4.1. Demografik Yapı	33
4.1.1. Temel Demografik Göstergeler.....	33
4.1.2. Nüfusun Genel Özellikleri	34
4.1.2.1. Nüfusun Yıllara Göre Değişimi.....	34
4.1.2.2. Kentsel Nüfusun Yıllara Göre Değişimi.....	35
4.1.2.3. Kırsal Nüfusun Yıllara Göre Değişimi	36
4.1.2.4. Nüfus Yoğunluklarının Yıllara Göre Değişimi	38
4.1.3. Yaş Piramitleri	39
4.1.4. Nüfusa Dayalı Sosyal Göstergeler	40
4.1.4.1. Toplumsal Yaş Bağımlılık Oranı.....	40
4.1.4.2. Doğurganlık Oranları.....	40
4.1.4.3. Hane Halkı Büyüklükleri	41
4.1.5. Nüfus Hareketleri	41
4.2. Eğitim.....	42
4.2.1. Cinsiyete Göre Eğitim	42
4.2.2. Cinsiyete Göre Okuryazarlık	43
4.2.3. İlköğretim	43
4.2.4. Ortaöğretim.....	44
4.2.5. Okullaşma Oranları	44
4.3. Sağlık	44
4.3.1. Yatak Kapasitesi	44
4.3.2. Sağlık Personeli.....	45
4.4. İş Gücü ve İstihdam	45
4.4.1. İşsizlik	47
4.5. Konut Ve Barınma Koşulları.....	51
5. ALAN ÇALIŞMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ	53
5.1 Demografik Yapı	58
5.1.1. Yaş Piramitleri	58
5.1.2. Nüfusa Dayalı Sosyal Göstergeler	59
5.1.3. Nüfus Hareketleri	59
5.2. Eğitim.....	60
5.3. Konut ve Barınma Koşulları.....	64
5.4. Çalışma, İstihdam Ve işsizlik	78
5.4.1. Hane Reislerinin ve Hanedeki Çalışanların İstihdam Durumu	79
5.4.1.1 Ücretli-Maaşlılar	81
5.4.1.2 Kendi Hesabına Çalışanlar	84
5.4.1.3 İşsizler/Düzenli İşi Olmayanlar.....	85
5.4.1.4 Hane Reisleri ve Ek İşler	88
5.4.2. Kent Yoksullarının Emek Pazarındaki Durumu.....	88
5.4.2.1 Hane Reislerinin İş Hareketliliği	88

5.4.3. Kent Yoksullarının Tüketim Kalıpları	90
5.4.3.1 Ev Eşyaları Sahipliği.....	91
5.4.3.2 Taksitle Alışveriş	92
5.4.3.3 Borçlanma	93
5.4.3.4 Tasarruf	95
5.4.4 Yeniden Üretilen Yoksulluk.....	95
5.4.4.1 Eğitim Durumlarında Değişim.....	95
5.4.4.2 İş Durumlarında Değişim	97
5.4.5. Kent Yoksullarının Gelecekte Beklentileri	99
5.4.6. Mevsimlik Göç	99
5.5. Dayanışma Örüntüleri Ve Etnik Yapı	109
5.5.1. Giriş	109
5.5.2. Kavramsal Çerçeve.....	110
5.5.3. Dayanışma Örüntüleri Ve Göç	111
5.5.4. Dayanışma Örüntüleri, Sınıf, Mekan Ve Yoksulluk.....	112
5.5.5. Etnisite	113
5.5.5.1. Kavram Olarak Etnisite	113
5.5.5.2. Etnisiteye İlişkin Temel Yaklaşımlar	113
5.5.5.3. Kentlerde Etnik Ayrışma.....	115
5.5.5.4. Bir Dayanışma Örüntüsü Olarak Etnik İlişkiler.....	115
5.5.6. Alan Çalışması	116
5.5.6.1. Şanlıurfa'nın Özgünlüğü	116
5.5.6.2. Geline Yeri: Kent-Kır İlişkisi	118
5.5.6.3. Etnik Yapı.....	127
5.5.6.4. Akrabalık İlişkileri	128
5.5.6.5. Dayanışma Örüntüleri	133
5.5.6.6. Gecekondu.....	139
5.5.6.7. Devlet, Sivil Toplum ve Örgütlenme	141
5.5.6.8. Siyasi Partiler.....	147
5.6. Kent Yoksulları Ve Toplumsal Cinsiyet İlişkileri.....	160
5.6.1. Kavramsal Çerçeve.....	161
5.6.1.1. Yoksulluğun Kadınlaşması.....	163
5.6.1.2. Geçinme Stratejileri ve Kadın.....	164
5.6.2. Şanlıurfa'nın Özgünlüğü.....	168
5.6.3. Alan Çalışması	169
5.6.3.1. Yoksulluğun Kadınlaşması: Görüşülen Kadınların Genel Özellikleri	169
5.6.3.1.1. Sosyal Dışlanma.....	170
5.6.3.1.2. Mekansal Dışlanma	178
5.6.3.1.3. Ekonomik Dışlanma	179
5.6.3.2. Geçinme Stratejileri	182
5.6.3.2.1. Ev İçi	182
5.6.3.2.2. Emek Pazarı	186

5.6.3.2.3. Toplumsal İlişki Ağları	190
5.6.3.3. Politik Tutum ve Davranışlar	192
5.6.3.4 Kadının Gelecekte Beklentileri	195
5.6.4. Aile İçi Şiddet	196
5.6.4.1. Kavramsal Çerçeve.....	196
5.6.4.2. Alan Çalışmasının Değerlendirilmesi.....	200
5.6.4.2.1. Kadına Yönelik Şiddetin Sosyo-Ekonomik Etkenlerle İlişkilendirilmesi	204
5.6.4.2.2. Aile İçi Şiddetin Yeniden Üretimi	205
5.6.5. Değerlendirme ve Sonuç.....	207
5.7. Kentsel Yoksulluk Ve Toplumsal Sorunlar.....	209
5.7.1. Kuramsal Çerçeve	210
5.7.2. Türkiye Deneyimi	215
5.7.3. Alan Araştırması	223
6. ŞANLIURFA'DA KENTSEL YOKSULLUK: SONUÇ VE POLİTİKA ÖNERİLERİ	239
<i>Araş. Gör. Osman Balaban</i>	
6.1. İç Göçün Köriklediği Kentsel Yoksulluk	239
6.2. Birbirini Besleyen İki Sorun: İşsizlik ve Eğitimsizlik	243
6.3. Geçinme Stratejileri: Gecekondu, Borçlanma ve Mevsimlik Göç.....	251
6.4. Dayanışma Örtüntüleri ve Suç.....	256
6.5. Yoksulluğun Bir Başka Boyutu: Kadınların Yoksulluğu.....	259
7. KAYNAKÇA.....	265